

פרשת נשא התשפ"ג

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

1. במדבר פרק ז פסוק פט (פרשת נשא)

וּבָא מֹשֶׁה אֶל־אַהֲל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהֵי מַעַל הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדוּת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו: פ

2. רש"י במדבר פרק ז פסוק פט (פרשת נשא)

וּבָא מֹשֶׁה – שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמְּכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה, שְׁלִישִׁי בָּא וְהִכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, כְּתוּב אֶחָד אֹמֵר "וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאַהֲל מוֹעֵד" (ויקרא א:א) – וְהוּא חוּץ לְפָרְכַת – וְכָתוּב אֶחָד אֹמֵר "וַיְדַבְּרָתִי אִתְּךָ מַעַל הַכְּפֹרֶת" (שמות כ"ה:כב), בָּא זֶה וְהִכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם: מֹשֶׁה בָּא אֶל אַהֲל מוֹעֵד, וְשָׁם שׁוֹמֵעַ אֶת הַקּוֹל הַבָּא מַעַל הַכְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים – הַקּוֹל יוֹצֵא מִן הַשָּׁמַיִם לְבֵין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים, וּמִשָּׁם יֵצֵא לְאַהֲל מוֹעֵד: וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל – יְכוּל קוֹל נְמוּד, פ"ל "אֶת הַקּוֹל", הוּא הַקּוֹל שֶׁנִּדְבַּר עִמּוֹ בְּסִינַי, וְכִשְׁמָגִיעַ לְפָתַח הָיָה נִפְסָק וְלֹא הָיָה יוֹצֵא חוּץ לְאַהֲל: מִדְּבַר – כְּמוֹ מִתְדַבֵּר, כְּבוֹדוֹ שֶׁל מַעֲלָה לוֹמֵר כֵּן, מִדְּבַר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, וּמֹשֶׁה שׁוֹמֵעַ מֵאֵלָיו: וַיְדַבֵּר אֵלָיו – לְמַעַט אֶת אֶהְרֹן מִן הַדְּבָרוֹת:

3. ויקרא פרק א פסוק א (פרשת ויקרא)

וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאַהֲל מוֹעֵד לֵאמֹר:

4. שמות פרק כה פסוק כב (פרשת תרומה)

וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדַבְּרָתִי אִתְּךָ מַעַל הַכְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדוּת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַנֶּה אוֹתָךְ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

5. מדרש הגדול במדבר פרק ז פסוק פט (פרשת נשא)

וּבָא מֹשֶׁה אֶל אַהֲל מוֹעֵד. כְּתוּב אֶחָד אֹמֵר וּבָא מֹשֶׁה אֶל אַהֲל מוֹעֵד וְכָתוּב אֶחָד אֹמֵר וְלֹא יְכוּל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אַהֲל מוֹעֵד (שמות מ, לה), וְכִי הָיָךְ אִפְשֵׁר לְקִיִּים שְׁנֵי כְּתוּבִים הַלְלוּ, אִלָּא בְּזִמְן שֶׁהַשְּׂכִינָה מַגַּעַת לְחוּץ מֵהוּא אֹמֵר וְלֹא יְכוּל מֹשֶׁה, מִפְּנֵי שְׁנִיתְנָה רִשׁוֹת לְמַחְבְּלִים לְחַבֵּל, וּבְזִמְן שֶׁהַשְּׂכִינָה מִסְתַּלַּקַת מִן הָאָרֶץ מֵהוּא אֹמֵר וּבָא מֹשֶׁה אֶל אַהֲל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהִיָּה נִכְנַס הִיָּה מִיְדַבֵּר עִמּוֹ. ר' שְׁמַעוֹן אֹמֵר מִכַּאֵן לְמַדְּנוּ שְׁמִשָּׁה הִיָּה מִיְדַבֵּר עִמּוֹ בְּכָל שַׁעַת שִׁירְצָה, שְׁנֹאמֵר וּבָא מֹשֶׁה אֶל אַהֲל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ, כִּיּוֹן שֶׁהִיָּה רוּצָה הִיָּה נִכְנַס וְהוּא מִיְדַבֵּר עִמּוֹ. ר' אֲלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁלֶר' יוֹסִי הַגַּלִּילִי אֹמֵר שׁוֹמֵעַ אֲנִי לֹא יִרְדֵּה שְׂכִינָה לְאָרֶץ מַעוֹלָם, שְׁנֹאמֵר מִן הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמִיעַךְ אֶת קְלוֹ לִיסְרַךְ (דברים ד, לו), אַתֶּם רֵאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דְּבַרְתִּי עִמְכֶם (שמות כ, ט). מֵה אֲנִי מְקִיִּים וּבָא מֹשֶׁה אֶל אַהֲל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ, אִלָּא כְּמִן סְלוֹן שְׁלֹאשׁ הִיָּה יוֹרֵד מִשָּׁמַי הַשָּׁמַיִם לְבֵין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וּמִדְּבַר עִמּוֹ שֵׁם, שְׁנֹאמֵר מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו.

וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל. כָּל הַנְּבִיאִים כּוֹלֵן לֹא הָיוּ שׁוֹמְעִין אֶת הַקּוֹל אִלָּא לְפִי כּוֹחֵן שְׁנֹאמֵר קוֹל ה' בְּכַח (תהלים כט, ד), אֲבָל מֹשֶׁה רְבִינוּ הִיָּה שׁוֹמְעוֹ כְּתִיקוֹנוֹ, שְׁנֹאמֵר וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, הַקּוֹל כְּמוֹת שֶׁהוּא. וְכֵן מְצִינוּ כְּשֶׁעָמְדוּ אֲבוֹתֵינוּ עַל הַר סִינַי הָיוּ אֹמְרִין אִם יִסְפִּים אֲנַחְנוּ לְשִׁמַּע אֶת קוֹל ה' אֱלֹהֵינוּ עוֹד וּמִתְנֹו (דברים ה, כב) וּמֹשֶׁה רְבִינוּ שְׁמַעוֹ. גְּדוֹל הוּא כּוֹחוֹ שֶׁלְּמֹשֶׁה שְׁנֹאשׁ מִשׁוּי שְׁלֹא יְכוּל שְׁשִׁים רְבוּא לְסַבְּלוֹ. כָּל הַנְּבִיאִים כּוֹלֵן לֹא הָיוּ מִתְנַבְּאִין אִלָּא בְּחִלּוֹם בְּחִזְיוֹן לַיְלָה אוֹ בְּתַרְדֵּמָה בַּיּוֹם, שְׁנֹאמֵר בְּמִרְאָה אֵלָיו אֲתוֹדַע בְּחִלּוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ (במדבר יב, ו), אֲבָל מֹשֶׁה רְבִינוּ הִיָּה שׁוֹמֵעַ אֶת הַקּוֹל וְהוּא עַר וְעוֹמֵד שְׁנֹאמֵר וּבָא מֹשֶׁה וְכו' וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהֵי.

מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים. עֲלֵיו הַכְּתוּב אֹמֵר צָרֹר הַמֵּר דוֹדֵי לִי בֵּין שְׁדֵי יְלִין (שיר השירים א, ג), זֹו שְׂכִינָה שֶׁשְׂרָתָהּ בֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים, שְׁנֹאמֵר וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם (שמות כה, כב). וְכֵן כְּשֶׁדִּיבַר הַקְּדוֹשׁ

ברוך הוא עם משה לא דיבר עמו אלא מבין שני הכרובים, שנאמר ובבא משה אל אהל מועד. וכשנסתלקה שכינה לא נסתלקה אלא על גבי כרוב אחד, שנאמר וירכב על כרוב ויעף (תהלים יח, יא). מושלו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על אשתו והוציאה והיו לו שני בנים ממנה, ולפי שהיה בלבו שלמלך להחזירה נטל אחד מן התינוקות ואחד הניחו אצלה. **ועתידה שכינה לחזור למקומה, שנאמר כה אמר ה' צבאות שבתי אל ציון ושכנתי בתוך ירושלים (זכריה ח, ג).** כן יאמר בעל הרחמים.

6. זכריה פרק ח פסוק ג - כג

(ג) **כֹּה אָמַר ה' שְׁבִתִי אֶל־צִיּוֹן וְשִׁכְנֹתִי בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם וְנִקְרָאָה יְרוּשָׁלַם עִיר־הַאֱמֶת וְהָרֶה' צְבָאוֹת הָרַק הַקָּדָשׁ:** ס (ד) **כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת עַד יָשׁוּבוּ זִקְנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחֲבֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ מְרַב יָמִים:** (ה) **וְרַחֲבֹת הָעִיר יִמְלְאוּ יְלָדִים וְיִלְדוֹת מִשְׁחָקִים בְּרַחֲבֹתֶיהָ:** ס... (כב) **וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים לְבַקֵּשׁ אֶת־הָ' צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלַם וְלַחֲלֹת אֶת־פְּנֵי הָ':** ס (כג) **כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת בְּיָמֵם הַהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אָנָשִׁים מְפֹל לַשָּׁנוֹת הַגּוֹיִם וְהַחֲזִיקוּ בְּכַנָּף אִישׁ יְהוּדִי לְאִמֵּר גִּלְכָה עִמָּכֶם כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹהִים עִמָּכֶם:** ס

7. ישעיהו פרק ב פסוק ג

(ג) **וְהִלְכּוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלָה אֶל־הַר־הָ' אֶל־בַּיִת אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּזְבְּנוּ מִדְּרָכֵינוּ וְנִלְכָה בְּאַרְחֵתֵינוּ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבְרֵה' מִירוּשָׁלַם:**

8. מיכה פרק ד פסוק א - ב

(א) **וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָהֵם הָרַק בֵּית־הָ' נֶכּוֹן בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂאָה הוּא מִגְבְּעוֹת וְנִהְרָוּ עָלָיו עַמִּים:** (ב) **וְהִלְכּוּ גוֹיִם רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלָה אֶל־הַר־הָ' וְאֶל־בַּיִת אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּזְבְּנוּ מִדְּרָכֵינוּ וְנִלְכָה בְּאַרְחֵתֵינוּ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבְרֵה' מִירוּשָׁלַם:**

9. צידה לדרך ויקרא פרק א פסוק א (פרשת ויקרא)

רש"י ד"ה ויקרא אל משה (ב). הקול הולך ומגיע לאזניו וכל ישראל לא שומעין וכו'. **משום דהוה אמרינן שהיו שומעין הקול אחר שבזה מצאנום שנשתתפו עם משה בעשרת הדברים שבקול דברים היו שומעין (דברים ד, יב), ולזה באמרו ויקרא אל משה, שהוא קול הקריאה הוה אמרינן שגם ישראל שומעין אותו, לזה אמר שהקול היה נכנס באזניו של משה כמין סילון ולא היו ישראל שומעין.**

10. שיר השירים פרק א פסוק יג

צָרוּר הַמָּרוּ דוּדִל לִי בֵּין שְׁדֵי יֵלִין:

11. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף צח עמוד א

תנו רבנן: כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית, חוץ מארון שארכו לרחבו של בית, וכך היה מונח, וכך היה בדיו מונחין. מאי קאמר? הכי קאמר: כך היה מונח מדבדיו כך היה מונחין. ובדיו מנלן? דתניא: ויאריוכו הבדים - יכול לא היו נוגעין בפרוכת? תלמוד לומר: ויראו; אי ויראו, יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין? תלמוד לומר: לא יראו החוצה, הא כיצד? דף צח עמוד ב **דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה שנאמר: צרוּר המור דודי לי בין שדי ילין.**

12. במדבר פרק א פסוק מח - נד (פרשת במדבר)

(מח) **וַיַּדְבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:** (מט) **אַךְ אֶת־מִטָּה לֹלִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת־רֹאשׁוֹם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:** (נ) **וְאִתָּה הַפְּקֹד אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְעַל כָּל־כְּלָיוֹ וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ הַמָּה יִשְׂאֹו אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כְּלָיוֹ וְהֵם יִשְׁרְתֶהוּ וְסָבִיב לְמִשְׁכַּן יַחְזִיבוּ:** (נא) **וּבְנִסְעָה הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחִנּוּת הַמִּשְׁכָּן יִקְיִמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהַיָּצֵר הַקָּרֵב יוֹמֵת:** (נב) **וַחֲזִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל־מִחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דַּגְלוֹ לְצַבָּאתָם:** (נג) **וְהַלְוִיִּם יַחְזִיבוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְלֹא־יִהְיֶה לָצָף עַל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ מִשְׁכַּן הָעֵדוּת:** (נד) **וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ:** פ

13. רמב"ם הלכות ממרים פרק א הלכה א

בית דין הגדול שבירושלים הם עקר תורה שבעל פה. והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל. ועליהן הבטיחה תורה ששנאמר (דברים יז יא) "על פי התורה אשר ירוף" זו מצנת עשה. וכל המאמין במשה רבנו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהן ולשען עליהן:

14. רמב"ם הלכות סנהדרין פרק א הלכה ג

כמה בתי דינים קבועים יהיו בישראל וכמה יהיה מנינן. קובעין בתחלה בית דין הגדול במקדש. והוא הנקרא סנהדרין גדולה. ומנינם שבעים ואחד. ששנאמר (במדבר יא טז) "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" ומשה על גביהן ששנאמר (במדבר יא טז) "והתניצבו שם עמך" הרי שבעים ואחד. הגדול בתחמה שכלל מושיבין אותו ראש עליהן והוא ראש הישיבה והוא שקורין אותו החקמים נשיא בכל מקום והוא העומד תחת משה רבנו. ומושיבין הגדול שבעים משנה לראש ויושב מימינו והוא הנקרא אב בית דין ושאר השבעים יושבין לפניו כפי שניהם וכפי מעלתם. כל הגדול מחברו בתחמה יהיה קרוב לנשיא משמאלו יותר מחברו. והם יושבין בכמו חצי גרן בעגול כדי שיהיה הנשיא עם אב בית דין רואין פלן. ועוד מעמידין שני בתי דינים של עשרים ועשרים ועשרים אחד על פתח העזרה ואחד על פתח הר הבית. ומעמידין בכל עיר ועיר מישראל נשיא בה מאה ועשרים או יותר סנהדרין קטנה ויושבת בשער העיר ששנאמר (עמוס ה טו) "והציגו בשער משפט". וכמה יהיה מנינם עשרים ושלושה דינים והגדול בתחמה שכללן ראש עליהן והשאר יושבין בעגול כמו חצי גרן כדי שיהא הראש רואה את פלן:

15. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קנג

והמצוה הקנג"ג היא שצונו ית' לקדש חדשים ולחשב חדשים ושנים. וזו היא מצות קדוש החדש. והוא אמרו יתעלה (בא יב) החדש הזה לכם ראש חדשים. ובא הפירוש (ר"ה כב א) עדות זו תהא מסורה לכם. כלומר שמצוה זו אינה מסורה לכל איש ואיש כמו שבת בראשית שכל איש ימנה ששה ימים וישבות בשביעי עד כשתיראה לכל איש ואיש הלבנה שיקבע היום ההוא ראש חדש או ימנה מניין תוריי ויקבע ראש חדש או יעיין איחור האביב וזולתו ממה שראוי להסתכל בו ויוסיף חדש, אבל מצוה זו לא יעשה אותה לעולם זולת בית דין הגדול לבד. ובארץ ישראל לבד. ולכן בטלה הראייה אצלנו היום בהעדר בית דין הגדול כמו שבטלה הקרבת הקרבנות בהעדר המקדש.... ואנחנו אמנם נחשב היום כדי שנדע היום שקבעו הם ר"ל בני ארץ ישראל בו ר"ח כי במלאכה הזאת בעצמה מונין וקובעין היום, לא בראיה. ועל קביעתם נסמוך. לא על חשבוננו. אבל חשבוננו הוא לגלוי מילתא. והבין זה מאד. ואני אוסיף לך באור. אילו איפשר דרך משל שבני ארץ ישראל יעדרו מארץ ישראל, חלילה לאל מעשות זאת כי הוא הבטיח שלא ימחה אותות האומה מכל וכל, ולא יהיה שם בית דין ולא יהיה בחוצה לארץ בית דין שנסמך בארץ, הנה חשבוננו זה לא יועילנו אז כלום בשום פנים. לפי שאין לנו רשות שנחשב בחוצה לארץ ונעבר שנים ונקבע חדשים אלא בתנאים הנזכרים כמו שבארנו. כי מציון תצא תורה ודבר י"י מירושלים (ישעי' ב מיכה ד). וכשיתבונן מי שיש לו שכל שלם לשונות התלמוד בכונה הזאת יתבאר לו כל מה שאמרנוהו ביאור אין ספק בו.

16. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה יא

שלושה מחנות היו במקדש. מחנה ישראל והוא ארבע מחנות. ומחנה לוי ששנאמר בה (במדבר א ג) "וסביב למשכן יחנו". ומחנה שכינה והוא מפתח חצר אהל מועד ולפנים. וקנגדן לדורות. מפתח ירושלים עד הר הבית פמתנה ישראל. ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקנור פמתנה לוי. ומפתח העזרה ולפנים מחנה שכינה. והחיל ועזרת הנשים מעלה ותהה בבית עולמים:

17. בראשית פרק כח פסוק י - כב (פרשת ויצא)

(י) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: (יא) ויפגע במקום וילן שם כייבא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא: (יב) ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה

מלאכי אלהים עליהם וירדו בו: (יג) והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלהי אברהם אביה ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתנגה ולורעה: (יד) והנה זרעה כעפר הארץ ופרצת גמה נקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל-משפחת האדמה ובזרעה: (טו) והנה אנכי עמך ושמרתיה בכל אשר-תלך והשבתיה אל-האדמה הזאת כי לא אעזבה עד אשר אם-עשיתי את אשר-דברתי לך: (טז) וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי: (יז) ויבא ויאמר מה-נורא המקום הזה אין זה כי אם-בית אלהים וזה שער השמים: (יח) וישכם יעקב בבקר ויבא את-האבן אשר-שם מראשיתו וישם אתה מצבה ויצק שמן על-ראשה: (יט) ויקרא את-שם-המקום שהוא בית-אל ואולם לוי שם-העיר לראשונה: (כ) ויבא ויעקב גדר לאמר אם-יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונמולתי לחם לאכל ובגד ללבוש: (כא) ושכתי בשלום אל-בית אבי והנה ה' לי לאלהים: (כב) והאבן הזאת אשר-שמתל מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תפון-לי עשר אעשרנו לך:

18. בראשית פרק לב פסוק ב - ג (פרשת ויצא)

(ב) ויעקב הלך לדרך ויפגעו-בו מלאכי אלהים: (ג) ויאמר יעקב פאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם-המקום שהוא מחנה פ

19. בראשית פרק כב פסוק א - טו (פרשת וירא)

(א) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את-אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: (ב) ויאמר קח-נא את-בנה אשר-יחידך אשר-אהבת את-יצחק ולך-לך אל-ארץ המדינה והעלהו שם לעלה על אחד הקרים אשר אמר אליך: (ג) וישכם אברהם בבקר ויחבל את-חמלו ויבא את-שני נערו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל-המקום אשר-אמר-לו האלהים: (ד) ביום השלישי וישא אברהם את-עיניו וירא את-המקום מרחק: ... (ט) ויבאו אל-המקום אשר אמר-לו האלהים ויבן שם אברהם את-המזבח ויערף את-העצים ויעקל את-יצחק בנו וישם אתו על-המזבח ממעל לעצים: (י) וישלח אברהם את-ילדו ויקח את-המאכלת לשחט את-בנו: (יא) ויקרא אליו מלאך ה' מן-השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני: (יב) ויאמר אל-תשלח ידך אל-הנער ואל-תעש לו מאומה כיו עתה ידעתי כי-ירא אלהים אתה ולא חשבת את-בנה את-יחידך ממני: (יג) וישא אברהם את-עיניו וירא והנה-איל אחר נאטו בסוף בקרניו וילך אברהם ויקח את-האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: (יד) ויקרא אברהם שם-המקום שהוא ה' וראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה: (טו) ויקרא מלאך ה' אל-אברהם שנית מן-השמים:

20. דברים פרק יב פסוק ה (פרשת ראה)

כי אם-אלהי-המקום אשר-יבחר ה' אלהיכם מפל-שבטיכם לשום את-שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה:

21. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת הוריות פרק א משנה א

אבל שיטת החכמים, והיא הנכונה, שיחיד שעשה בהוראת בית דין חייב, עד שרוב יושבי ארץ ישראל יעשו על פיהם, ואז יהיו העושים פטורים ובית דין חייבין בקרבן, כמו שביארנו. אמר: "וכל ישראל עמו מלבוא חמת עד נחל מצרים", רוצה בזה שאלה אשר בזה המקום הם כל ישראל, ואין להשגיח ביוצאים מן הארץ.

22. רמב"ם הלכות שגגות פרק יג הלכה ב

והסנהדרין עצמן שעשו בהוראתן אינן מצטרפין לרב הקהל. עד שיהיו הרב שעשו חוץ מן הסנהדרין. עשו רב אנשי ארץ ישראל על פיהם. אף על פי שאלו העושים שבט אחד. וכן אם עשו רב השבטים אף על פי שהן מעוט הקהל. בית דין חייבים והעושים פטורין. כיצד. היו יושבי ארץ ישראל שש מאות אלה ואחד. והיו העושים בהוראת בית דין שלש מאות אלה ואחד וקרי פלן בני יהודה בלבד. או שהיו העושים בני שבועה שבטים פלן אף על פי שיש בהן מאה אלה. קרי בית דין חייבין וכל העושים על פיהם פטורין. ואין משגיחין על יושבי הוצה לארץ שאין קרוי קהל אלא בני ארץ ישראל. ושבט מנשה ואפרים אינן חשובין כשני שבטים לענין הזה אלא שניהם שבט אחד:

23. רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ה הלכה יג

זֶה שְׁאֵנוּ מְחַשְׁבִּין בְּזֶמַן הַזֶּה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעִירוֹ וְאוֹמְרִין שְׂרָאשׁ חֲדָשׁ יוֹם פְּלוֹנֵי וְיוֹם טוֹב בְּיוֹם פְּלוֹנֵי. לֹא בְּחֻשְׁבוֹן שְׁלָנוּ אֲנִי קוֹבְעִין וְלֹא עָלֵינוּ אֲנִי סוֹמְכִין. שְׂאִין מְעַבְרִין שָׁנִים וְקוֹבְעִין חֲדָשִׁים בְּחוּצָה לְאֶרֶץ. וְאִין אֲנִי סוֹמְכִין אֲלֵא עַל חֻשְׁבוֹן בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְקִבְעֵתֶם. וְזֶה שְׁאֵנוּ מְחַשְׁבִּין לְגִלוֹת הַדְּבָר בְּלִבָּד הוּא. פִּינֵן שְׁאֵנוּ יוֹדְעִין שְׁעַל חֻשְׁבוֹן זֶה הֵן סוֹמְכִין אֲנִי מְחַשְׁבִּין לִידַע יוֹם שְׁקָבְעוּ בוּ בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִי זֶה יוֹם הוּא. וְקִבְעֵת בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ הוּא שְׂיִהְיֶה רֹאשׁ חֲדָשׁ אוּ יוֹם טוֹב. לֹא מִפְּנֵי חֻשְׁבוֹן שְׁאֵנוּ מְחַשְׁבִּין:

24. פנים יפות במדבר פרק יב פסוק א (פרשת בהעלותך)

וכ"ש כשדיבר ה' בהר סיני דהיה ההר מחנה שכינה

25. אברבנאל פרשת במדבר

ויראה שענין המחנות לא לבד היה מין הנהגה מדינית ראויה והגונה אבל גם כן היתה דוגמת העולם בכללו כי היה מחנה שכינה כנגד עולם המלאכים ומחנה לויה כנגד עולם האמצעי השמימי והיה מחנה ישראל כנגד העולם השפל גם היו דוגמ' מעמד הר סיני הקדוש והנורא כי היו מקיפים את משכן ה' מחנותם לארבעה רוחות והיו מחיצות מחיצות לכך היו שלש מחנות והוא מחנה שכינה והוא מה שהקיפוהו הקלע' ודוגמתו בבית המקדש כל העזרה משער ניקנור ולפנים שהיו קפ"ז אמות באורך וקל"ה אמות ברוחב וזה היה כנגד ראש ההר. ומחנה לויה שהיה סובב המשכן. ודוגמתו בבית המקדש הר הבית ת"ק אמה על ת"ק אמה וזה היה כנגד המקום שהיו שם בהר סיני אצילי בני ישראל ומחנה ישראל הוא מקום הדגלים ודוגמתו ירושלים לפנים מן החומה והוא כנגד תחתית ההר שהיו ישראל חונים ביום מתן תורה. וכמו ששם בכל מקום ומקום מדרגה ומדרגה מאלו היו מחיצות ככה בחניתם במדבר היו כן. כי בצד היותר נבחר והוא לצד מזרח מקום זריחת השמש לנכנס למשכן היו חונים משה אהרן ובניו ובצד דרום שהוא היותר נבחר אחר המזבח שהוא הימין היו בני קהת הנושא' כלי המשכן למעלתם מפני היותם בית אב לאהרן הכהן. ובמערב שהיא מקום השכינה היו בני גרשום כי גם הוא היה לו מעלה להיותו בכור לוי ושהיה נושא היריעות שהם לאוהל על המשכן.

26. שמות פרק יט פסוק יב - כה (פרשת יתרו)

(יב) וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעַם סָבִיב לְאֹמֶר הַשְּׁמֵרוּ לְכֶם עֲלוֹת בְּהָר וּנְגַע בְּקַצְהוּ כֹל־הַנֶּגַע בְּהָר מוֹת יוּמָת: (יג) לֹא־תִגַּע בּוֹ זָד כִּי־סָקוֹל יִסְקַל אוֹ־יָרֵה יִיָּרֵה אִם־בְּהֶמָה אִם־אִישׁ לֹא יִחַיֶּה בְּמִשְׁחַת הַיָּבֵל הַמָּה יַעֲלוּ בְּהָר: (יד) וַיֵּרֶד מִזֶּשֶׁת מוֹ־הַבְּהָר אֶל־הָעַם וַיְקַדְּשׁ אֶת־הָעַם וַיְכַבְּסוּ שְׂמֹלֹתֶם: (טו) וַיֹּאמֶר אֶל־הָעַם הֲיִנּוּ נִכְנָיִם לְשַׁלֵּשֶׁת יָמִים אֶל־תִּגְשׁוּ אֶל־אִשָּׁה: (טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיַת הַבְּקָר וַיְהִי קִלְתֵּי וּבְרָקִים וַעֲנַן כָּבֵד עַל־הַהָר וְקָל שֶׁפָר חֲזַק מְאֹד וַיִּחַרַד כֹּל־הָעַם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה: (יז) וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מוֹ־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בַתְּחִתֵּית הַהָר: (יח) וְהָרַ סִינַי עָשָׂן כִּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עָשָׂנוּ כַּעֲשׂוֹן הַכֹּהֲנִים וַיִּחַרַד כֹּל־הַהָר מְאֹד: (יט) וַיְהִי קוֹל הַשֶּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֲזַק מְאֹד מִזֶּשֶׁת יִדְבָר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל: שְׁשִׁי (כ) וַיֵּרֶד ה' עַל־הָרַ סִינַי אֶל־רֹאשׁ הַהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה: (כא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה רַד הַעֵד בְּעַם פְּו־יְהִרְסוּ אֶל־ה' לְרֹאוֹת וְנִפְל מִפְּנֵי רַב: (כב) וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגְשִׁים אֶל־ה' יִתְקַדְּשׁוּ פְּו־יִפְרֹץ בְּהֶם ה': (כג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־ה' לֹא־יִוָּכַל הָעַם לַעֲלֹת אֶל־הָרַ סִינַי כִּי־אֲתָה הַעֲדַתָּה בְּנֹו לְאֹמֶר הַגְּבַל אֶת־הָרַ וְקִדְּשָׁתוּ: (כד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה' לְדָוִד וְעֲלִית אִתָּה וְאֶהְרֵן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעַם אֶל־יְהִרְסוּ לַעֲלֹת אֶל־ה' פְּו־יִפְרֹץ־בָּם: (כה) וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל־הָעַם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: ס

27. שמות פרק כד פסוק א - יח (פרשת משפטים)

(א) וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל־ה' אִתָּה וְאֶהְרֵן נָדָב וְאֶבִּיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מְרֻחָק: (ב) וְנִגְשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל־ה' וְהֵם לֹא יִגְשׁוּ וְהָעַם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ: (ג) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעַם אֶת כָּל־דִּבְרֵי ה' וְאֶת כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־הָעַם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבְּרָה ה' נַעֲשֶׂה: (ד) וַיִּכְתָּב מֹשֶׁה אֶת

כָּל־דְּבָרֵי ה' וַיִּשְׁפֹּם בַּפֶּקֶד וַיִּבְּן מִזְבֵּחַ תַּחַת הַהָר וַיִּשְׁתִּים עֲשֶׂרָה מִצָּבָה לְשָׁנִים עֶשְׂרֵי שָׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: (ה) וַיִּשְׁלַח אֶת־נִעְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַה' פָּרִים: (ו) וַיִּקַּח מִשָּׁה חֲצִי הַדָּם וַיִּשָּׂם בְּאֵגְנֹת וַחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ: ... (ט) וַיַּעַל מִשָּׁה וְאֶהָרֹן נֹדֵב וְאֶבִּיהָוָה וְשִׁבְעִים מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כָּמַעֲשֶׂה לַבְּנֵי הַסֹּפֵר וַכַּעֲצֵם הַשָּׁמַיִם לְטָהֵר: (יא) וְאֶל־אַצִּילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוּ וַיַּחֲזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: ס... (יג) וַיִּקַּם מִשָּׁה וַיְהוֹשֶׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מִשָּׁה אֶל־הָר הָאֱלֹהִים: (יד) וְאֶל־הַזְּקֵנִים אָמַר שְׁבוּ־לָנוּ בְּיָהּ עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב אֵלֵיכֶם וְהָיָה אֶהָרֹן וְחֹרֵר עִמָּכֶם מִיַּבֵּעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵהֶם: ... (טז) וַיִּשְׁפֹּן כְּבוֹד־ה' עַל־הָרֹן סִינִי וַיִּכַּסְהוּ הָעֲנַן שְׁשֵׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל־מִשָּׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעֲנָן: (יז) וּמְרָאֵה כְּבוֹד ה' כָּאֲשֶׁר אֵבְרָא לְבָרְאשׁ הָהָר לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (יח) וַיִּבְּא מִשָּׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן וַיַּעַל אֶל־הָהָר וַיְהִי מִשָּׁה בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: פ

28. כלי יקר במדבר פרק א (פרשת במדבר)

פסוק א - וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד לאמר... ומה שנקט באוהל מועד להודיע טעם למספר זה והוא לפי שבא להשרות שכינתו בתוכם, לשון להשרות מורה על העמדת השכינה דירת קבע שמה ואין דירת קבע בפחות משלושים יום, על כן באחד בניסן הוקם המשכן ובו ביום ירדה השכינה לתוך אוהל מועד ואחר שלושים יום שנראה שעשה לו ה' מדור בתחתונים דירת קבע, מנאם באחד באייר ולא מנאם תיכף באחד ניסן כי עדיין לא החזיק במדור זה: ונראה לי ליתן טעם למנין זה בזמן השראת השכינה, לפי שאמרו חז"ל (יבמות סג ב) אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו על ישראל בפחות מן עשרים ושנים אלף שנאמר (במדבר י לו) ובנחה יאמר שובה ה' רכבות אלפי ישראל. וטעמו של דבר להשוות מלכותו יתברך בארעא כעין מלכותא דרקיעא כמו שאמרו חז"ל (תנחומא וישלח ב) בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא על ישראל בהר סיני ירדו עמו עשרים ושנים אלף מרכבות של מלאכי השרת, שנאמר (תהלים סח יח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן ה' במ. רצה לומר כשיש מספר זה אז ה' במ השכינה שרויה במ, וכן מצינו במחנה לוויים שנקראו מחנה שכינה שהיו עשרים ושנים אלף (במדבר ג לט), על כן הוצרך למנות גם את ישראל לידע אם יש בהם כחשבון הזה שראוין להשראת השכינה בכל שבט ושבת. והוצרכו ישראל למנין ששים ריבוא דוקא לא פחות, לפי שכתב רבינו בחיי בפרשה זו (ב ב) שבכל מקום שהשכינה מצויה שם תמצא ארבע מחנות שכינה. ובספר הפרדס שער פרטי השמות פרק שני דף קי"ח כתב שיש עשרים ושמונה מחנות שכינה. ומהיכן למד לומר כן אומר אני שלמד זה מן מספר זה שבא על ידי השראת השכינה בהיקף שבעה עננים ותוכו רצוף אהבה במחנה לויה, ובכל ענן וענן היה כבוד ה' ובכל מקום שכבוד ה' מצוי בו אין שם פחות מן ארבע מחנות שכינה שבכל מחנה ומחנה עשרים ושנים אלף נמצא בשבעה עננים עשרים ושמונה מחנות בכל ענן ארבע מחנות, צא וחשוב עשרים ושמונה פעמים עשרים ושנים תמצא שש מאות אלף ועוד שש עשרה אלף כך היו ישראל שש מאות ושלושה אלף והלויים עשרים ושנים אלף סך הכל שש מאות עשרים וחמשה אלף, כי בכל מאה אלף יש ארבע פעמים עשרים ושנים אלף ונשארו שנים עשר אלף נמצא עשרים וארבע מחנות בסך שש מאות אלפים. עוד עשה מן שש פעמים שנים עשר אלף שלוש מחנות ישארו תשעת אלפים והלויים עשרים ושנים אלף סך הכל עשרים ושמונה מחנות, ואף על פי שיש כאן מותרות תשעת אלפים מכל מקום אין לצמצם בתחתונים כי המיתה מכלה בהם ושמה לא יתמלא המספר מן הפחותים מבן עשרים כל כך מהרה: והלויים נמנו מבן חודש כי למוד אותו שבת להיות נמנה מבטן, כמו שנאמר בירמיה הכהן (א ה) ובטרם תצא מרחם הקדשתיך, ועל כן הענין מוכרח שבכל המספרים לא היו ישראל פחות מן שש מאות אלף חוץ מן הלויים. אף על פי שבמספר ראשון היו שש מאות אלף עם הלויים ולא היו עשרים ושמונה מחנות בתחתונים להיקף שבעה עננים, מכל מקום עדיין לא בא הקדוש ברוך הוא להשרות שכינתו בתחתונים לעשות לו מדור של קבע בתחתונים ועכשיו בא' באייר שבתלתין יומין הוי חזקה כי תהיה דירתו קבע ובא אלהים וכל קדושים עמו לקבוע דירה בתחתונים כתפארת אדם לשבת

בית (ישעיה מד יג), מאז הוצרך למנותם להודיע שהם צריכין להיות כמספר זה כדי למלאות עשרים ושמונה מחנות של עשרים ושנים אלף באותו זמן אשר הושיב ה' שכינתו ישיבה של קבע באוהל מועד לכך נאמר כאן באוהל מועד. וזה פירוש יקר ומתישב על אופנו במספר שש מאות אלף אשר בו יצאו רוב המפרשים ללקוט טעם מספיק ולא מצאו:

פסוק ג - מבן עשרים שנה ומעלה וגו'. **אם מספר זה היה בעבור השראת השכינה למה אמר כל יוצא צבא**, מה ענין יוצא צבא להשראת השכינה. ולפי מה שפירשתי למעלה שהיה צורך מספר זה לידע אם יש שם עשרים ושנים אלף לכל מחנה שכינה מן עשרים ושמונה מחנות כדי שיהיו דוגמת צבאות של מעלה שפיר קאמר כל יוצא צבא והוא הראוי להיות כאחד מצבא המרום, כדאיתא במדרש (שמות רבה טו ו) שישראל נקראו צבאות שנאמר (שמות יב מא) יצאו כל צבאות ה' כדרך שהמלאכים נקראו צבאות שנאמר (ישעיה לו טז) ה' צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים: ופשוטו הוא שיוצא צבא היינו למלחמה, כי אילו לא חטאו במרגלים היו נכנסין לארץ מיד, ואף על פי שלפעמים יש בן חיל בפחות מעשרים שנה מכל מקום לא בגבורת איש יחפוץ ה', כי אם בזכותא תליא מילתא, וכל בן עשרים מצד היותו בר עונשין בבית דין של מעלה אז ביותר הוא מדקדק במעשיו ומסתמא יש לו אז יותר זכויות שיגינו בעדו במלחמה, שהרי הכהן מכריז מי האיש הירא מעבירות שבידו ילך וישוב לביתו וכל פחות מבן עשרים מסתמא אינו מדקדק כל כך במעשיו ואין לו כל כך זכויות שיכריעו על חובותיו:

29. ערבי נחל דברים שבת שובה - דרוש ז

ואמנם בישוב קושיא זו אומר אני עם מה שנודע שהקשו בכתבים תקמט) אהא דאמרו רז"ל אין השכינה שורה בחוץ לארץ, והרי לא היה השראת שכינה בעולם כמו במעמד הר סיני, וזה היה במדבר בחוץ לארץ. ותירצו כי מחמת שרצה ה' לגלות אז שכינתו נעקר ארץ ישראל ממקומה ובא למקום מחנה ישראל, ולזה סבבום העננים, כי הם היו גבולי ארץ ישראל, שמחוץ לעננים היה חוץ לארץ ובקרב מחנה ישראל שכן ה' ושם היה ארץ ישראל, ועיין מה שכתבנו מזה בפרשת שלח לך (דרוש א). ונודע (זח"ב קצא ב) כי הערב רב היו מחוץ לענן.

30. רשימות שעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת יבמות דף ז עמוד ב

תוס' ד"ה וראה. בדין קדושת שלש מחנות שבירושלים ושבמדבר כתב הרמב"ם (פ"ז מהל' בית הבחירה הלי"א) וז"ל שלש מחנות היו במדבר, מחנה ישראל והוא ארבע מחנות, ומחנה לוייה שנא' בה וסביב למשכן יחנו, ומחנה שכינה והוא מפתח חצר אהל מועד ולפנים. וכנגדן לדורות מפתח ירושלים עד הר הבית כמחנה ישראל, ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקנור כמחנה לוייה, ומפתח העזרה ולפנים מחנה שכינה וכו' עכ"ל. ויש לדקדק בלשונו במה דהרמב"ם השתמש בכ"ף הדמיון וכתב "כמחנה ישראל" ו"כמחנה לוייה" בתיאורו את שתי המחנות האלו שבמקדש, ואילו את "מחנה שכינה" שבמקדש כתב בלי כ"ף הדמיון, ושינוי זה צ"ב. ונראה דשאני המחנות שבמדבר מהמחנות שבדורות, כי לא מצינו שהיו מחיצות במחנות שבמדבר, ואעפ"כ חלו דין מחנות ע"י עצם חניית שבטי ישראל והלויים לדגליהם. אך שאני מחנות ישראל ולוייה לדורות דחסרה בהן חניית שבטי ישראל ולויים לדגליהם בתוך מחנותם כמדבר, אלא שמהוים מחנות ישראל ולוייה משום שנתקדשו בקדושות מחנות ע"י קידוש מחיצות. ומפני כן במחנות לוייה וישראל שבירושלים השתמש הרמב"ם בכ"ף הדמיון. משא"כ בנוגע למחנה השכינה שבמקדש, משום דאף מחנה השכינה שבמדבר נתקדש ע"י המחיצות של חצר המשכן כמו שנתקדש מחנה השכינה לדורות ע"י מחיצות העזרה, ולפיכך כתב הרמב"ם "מחנה שכינה" סתם בלי להשתמש בכ"ף הדמיון, משום דאותו דבר קידש את שניהם, דהיינו מחיצות.